

JAAR

VERSLAG

'10

Stichting
voor boete en verzoening

met betrekking tot Israël,
Ismaël en anderen

INHOUD

	PAGINA
SAMENSTELLING BESTUUR	3
VOORWOORD	4
OVERDENKING	6
HET WERK OP DE BEGRAAFPLAATS IN UZGOROD	7
WERKWEEK EINDHOVEN EN OSS	11
WACHTLOPEN	13
IN MEMORIAM	15
WERKGROEP MOLUKKEN EN PAPUA	16
JAARREKENING 2010	18
COMMISSIE VAN AANBEVELING EN ADVIES	20

STICHTING VOOR BOETE EN VERZOENING

MET BETREKKING TOT ISRAËL, ISMAËL EN ANDEREN

Datum van oprichting: 27 december 1979.

Inschrijfnummer Kamer van Koophandel: 415151665

Samenstelling bestuur op 31 december 2010:

DHR. W. BOUWMAN

(voorzitter)

Heerderweg 47

8161 BL Epe

tel. 0578 691664

email: weefout@zonnet.nl

C.P. SYBRANDI V.D.M.

(2^e penningmeester)

Tjalk 41 - 40

8232 MX Lelystad

0320 252416

sybrandi@orange.nl

MW. A. STOPPELS

Holtstek 1

9713 DA Groningen

050 3127251

a.stoppels@filternet.nl

DHR. P.M. LUIJTEN

Rheewegpad 23

3319 CJ Dordrecht

078 6165837

p.m.luijten@kpnmail.nl

DHR. P. VAN 'T HOOG

De Vree 30

8191 JE Wapenveld

038 4479152

epehoobos@hetnet.nl

MW. B.I.J. HARTENDORF-SCHAAP

(secretaresse)

Prinsessekade 22

2012 MB Haarlem

023 5317439

bhartendorf@filternet.nl

MW. H.D. DE KLIJN-VAN HARTINGSVELDT

Emmastraat 4

8262 EH Kampen

038 3326419

marcart@solcon.nl

MW. H. TAMMINGA-HEBELS

(penningmeester)

Otterveld 16

8017 MK Zwolle

038 4660133

info@boete-verzoening.nl

DHR. A.R. ROTH

Caro van Eijkstraat 46

7558 NH Hengelo

tel. 074-2775989

email: rothar@xs4all.nl

ING-rekening van de stichting: 912 504

Rabo-rekening van de stichting: 3659.31.888

St. Boete en Verzoening, Otterveld 16, 8017 MK Zwolle

Mocht u onze stichting in uw testament willen opnemen, dan kunt u dat doen door daarin het volgende op te nemen: *Ik, [naam] geboren te [plaats en datum], wonende [straat, huisnummer en plaats], legateer vrij van (successie-)rechten en kosten de Stichting Boete & Verzoening, gevestigd te Voorburg, [p/a penningmeester] de som van €..... Gedaan te [plaats en datum] en uw handtekening.*

VOORWOORD

EÉN GEEST BEWERKT VELE GAVEN TOT WELZIEN VAN ALLEN

Er is verscheidenheid van genadegaven, maar het is dezelfde Geest. Al deze dingen echter werkt één en dezelfde Geest, die aan ieder afzonderlijk uitdeelt zoals Hij wil. Want zoals het lichaam één is en veel leden heeft, en alle leden samen, hoeveel het er ook zijn, één lichaam vormen, zo is het ook met Christus. Ook wij allen immers zijn door één Geest tot één lichaam gedoopt. (Uit 1 Kor. 12).

Tijdens de afgelopen Pinksterdagen las ik een boekje over de Chamula indianen uit Mexico en de prijs die zij moesten betalen omdat ze wilden breken met de stamtradities. En hoe de Heilige Geest hen kracht gaf om huis en haard, ja zelfs hun leven op te geven voor Jezus Christus. Nu is er een krachtige kerk ontstaan, maar het begon met een echtpaar uit de VS dat het lef had om uit hun comfortabele leefwereld te stappen om in de buurt van die “onmogelijke” mensen te gaan wonen om daar jaren te gaan werken aan de vertaling van het Nieuwe testament in het Tzotzil, de taal van deze Mexicaanse indianen.

In gedachten hoor ik dan weer de oproep die ieder jaar op Pinksterconferenties klinkt, om je als arbeider door de Heer te laten uitzenden voor het werk in Zijn wijngaard. En iedere keer word ik weer stil bij het zien of het horen van de respons. Niet dat al deze mensen ook daadwerkelijk gaan, maar ze stellen zich beschikbaar voor Gods werk. Hij is degene die (uit)zendt.

En wat te denken van alle dingen die gewoon om ons heen gebeuren, in onze eigen woonplaats, onze eigen kerk, of gewoon in ons eigen huis. Dingen die we heel normaal zijn gaan vinden, omdat ze zo gewoon zijn geworden, maar waarbij we de hulp en de ondersteuning van de Heilige Geest toch nog steeds nodig hebben, ook al staan we daar niet steeds bij stil. Denk bijvoorbeeld aan de voorbede die zonder de hulp van de Geest zo gemakkelijk vervlakt, maar die mét zijn hulp zo'n geweldig wapen is in de totstandkoming van Gods Koninkrijk.

Zo heeft de Heilige Geest ook alles te maken met het werk van onze stichting. Jaar in jaar uit voelen mensen van allerlei leeftijden zich geleid om mee te werken aan het herstel van een Joodse begraafplaats, terwijl anderen zich geroepen voelen tot voorbede. Weer anderen ervaren echt Gods leiding om het werk financieel te ondersteunen. En toch is het ook iedere keer weer heel duidelijk dat het de Heilige Geest is, die de verzoening in het hart van die ander tot stand brengt. Ongeacht of dat nu een Jood is of een Antilliaan of een Indiaan.

Het is dan ook met grote dankbaarheid, dat ik opnieuw weer van het voorrecht gebruik maak om u het Jaarverslag over 2010 te presenteren. Een jaarverslag waarin u kunt lezen hoe wij ons door de Geest geleid hebben geweten in het uitvoeren van een bepaalde taak, of gezamenlijk de leiding van de Geest hebben gezocht over aanvragen die vanuit 'de einden der aarde' tot ons kwamen.

Maar dit jaarverslag laat óók zien dat de naamlijst van de Commissie van Advies en Aanbeveling korter is geworden door overlijden. En hoewel er voor het bestuur van de stichting één bestuurslid is bijgekomen, is er toch te weinig aanvulling om enkele (zeer) oud(e)-gedienden te kunnen ontlasten.

Wij willen u vragen om ook voor déze punten voorbede te doen. Laat u daarbij leiden door de Geest van God en mocht Hij u bepaalde aanwijzingen geven, dan horen wij dat graag van u.

Namens het bestuur van de Stichting voor Boete & Verzoening, wil ik u hartelijk bedanken voor elke vorm van betrokkenheid die u ons hebt betoond.

WOUT BOUWMAN, VOORZITTER

VOORWOORD

DE TWEDE MIJL IS DE DERDE...

“En zo wie u zal dwingen één mijl te gaan, gaat met hem twee mijlen.” Mattheüs 5 : 41

Wat houdt dat in, de tweede mijl gaan in gebed en in verzoening? Is het gaan van de tweede mijl niet een recept voor burn-out? We hebben al zo veel te doen; moeten we juist niet leren ‘nee’ zeggen, wanneer mensen ons willen dwingen om één mijl te gaan? En dan nog een tweede mijl erbij? Dat kan toch niet Gods wil voor ons zijn?

Voor een betrouwbaar antwoord op deze vragen, is er maar één weg: terug naar de Bijbel. In Mattheüs 5 corrigeert Jezus een zetal foutieve visies op het geestelijk leven. In de vijfde ervan wijst Hij ons er op dat we het recht niet in eigen handen mogen nemen. Zowel het gaan van de eerste als het gaan van de tweede mijl is het derde van vier praktijkvoorbeelden die Hij gebruikt om uit te leggen waarover het gaat.

Jezus schetst iemand die onderweg is - gewoon goed bezig op zijn/haar pelgrimstocht door het leven. Iemand die bezig is met de pelgrimsmijl, je eerste mijl. Ja, Hij heeft het over u en mij, bezig met onze eerste mijl. Maar ... dan komt iemand langs die een gerechtvaardigd appèl op ons doet voor zijn eerste mijl (voor óns dus de tweede). Gehoor geven aan zo'n dringend verzoek gooit wel onze plannen omver; dwingt ons om onze agenda ánders in te richten. Dat vinden we natuurlijk niet leuk; we willen graag overzicht houden en alles onder controle hebben.

We zouden willen, dat Jezus zei: Wat erg, die mensen die extra aanspraak maken op je tijd en energie. Doe er lekker niets mee. Maar nee, Hij zegt: Ga nog een tweede mijl erbij (dus voor óns een derde mijl). Wat?! Hoe kan dat? Ja, om onze eigen pelgrimsmijl te gaan, hebben we al de Heilige Geest nodig.

Maar voor extra ‘tweede mijlen’ die erbij komen, is het zo mogelijk nog belangrijker dat we in de volheid van Gods Geest meereizen met anderen. Maar waarom dan?

Omdat juist door de ‘tweede mijlen’ te gaan, de Heer doorbraken geeft die anders onmogelijk zouden zijn.

En dáár gaat het over in gebed en in verzoening: Door God bewerkte doorbraken, genade-wonderen die anders niet kunnen plaatsvinden omdat er nog niet aan de voorwaarden voldaan is. Pas als we meedoen met het gaan van de ‘tweede (derde) mijl’, merken we achteraf dat de Heer het benut heeft om onze eigen geestelijke groei een spurt erbij te geven.

Wat heerlijk, Gods veeldoelige en meerkleurige genade!

CHRIS STEYN (LID COMMISSIE VAN AANBEVELING & ADVIES)

=====

VERSLAG WERKREIS UZHGOROD OEKRAÏNE 1-16 MEI

EEN UNIEKE REIS

Zo hebben wij, deelnemers van de Werkgroep Onderhoud Joodse Begraafplaatsen van B&V, deze reis ervaren. Onder leiding van de werkleiders Piet Luijten en Johan de Wolf vertrok er op 1 mei 2010 een team van 33 personen naar Uzhgorod in de Oekraïne.

Naast de mensen van onze B&V-werkgroep waren er ook deelnemers vanuit de stichting ‘Roechama’ uit Nieuw-Lekkerkand. (‘Roechama’ betekent: ‘Ontferming betonen aan het Joodse volk’).

‘Roechama’ werkt samen met ‘Chesed’, een Joodse hulpverleningsinstantie in de Oekraïne. Via Roechama kreeg onze B&V-werkgroep het verzoek om met hen naar de Oekraïne te komen, omdat B&V al zoveel ervaring heeft met het herstellen van grafstenen.

Het was een avontuur om gezamenlijk op te trekken vanuit twee verschillende stichtingen, met als doel onderhoudswerk te verrichten op de grote joodse begraafplaats in Uzghorod.

Er gingen twee boomspecialisten mee: Jaco uit Nederland en Attila uit Hongarije. Er moest nl. een flink aantal bomen gekapt worden midden op de begraafplaats, waarvan de meeste heel dicht bij de grafzerken stonden. Echt werk voor ‘professionals’.

Al na de eerste werkdag op de begraafplaats waren we van twee aparte groepen één groep geworden. We vonden elkaar in de liefde voor het Joodse volk, dat zoveel heeft geleden. We deelden het grote verlangen om door daden van liefde en barmhartigheid iets van de pijn te verzachten die vandaag de dag nog zo aanwezig is bij de Joodse mensen die de Holocaust overleefden.

WERKZAAMHEDEN OP DE BEGRAAFPLAATS

Jaco en Attila hadden er zin in. Al gauw na het openingsgebed uit de Siddeer, klommen ze met hun professionele uitrusting hoog in een boom om takken af te zagen, die door twee helpers beneden handig werden opgevangen en afgevoerd. Het was een lust voor het oog. De ene boom na de andere werd geveld. Al gauw vormden zich grote hopen van takken op de begraafplaats en van in mootjes gehakte boomstammen.

Johan, de werkleider, had al van tevoren de specialistische teams samengesteld. Zo was er een metselteam dat enorme gaten in de muur rondom de begraafplaats ging dichtmetselen. Een ander team ging aan de slag met het weer rechtop zetten van scheefgezakte grafzerken en het lijmen van kapotte stenen. De ‘boompjesploeg’ werkte met veel energie aan het uitspitten van jonge boompjes, waarvan overal scheuten te voorschijn kwamen. Hele graven bleken overwoekerd te zijn door allerlei soorten ‘groen’.

Verder werd het toegangshek van een nieuwe verflaag voorzien, evenals andere hekwerken op de begraafplaats.

Piet Luijten aan het werk

Een andere grote klus was de afwatering. Er liep een afvoersloot langs de muur die moest worden uitgediept. Dat gebeurde met behulp van twee kranen.

Op een gegeven moment was er een Joodse cameraman aan het filmen op de begraafplaats. Hij interviewde Ria Verwoerd van Roechama (die vloeiend Russisch spreekt) en vroeg naar het waarom. Ze vertelde dat ze als christenen schuld wilden belijden en vergeving wilden vragen voor wat hun 'christelijke' voorouders het Joodse volk hebben aangedaan. De cameraman werd zo ontroerd door de antwoorden, dat hij niet verder kon filmen: *“Zoiets heb ik nog nooit gehoord, klasse!”*

CONTACT MET JOODSE MENSEN

Ria Verwoerd ving ook de Joodse mensen op die een bezoek brachten aan de begraafplaats toen we daar aan het werk waren. Toen ze het hoe en waarom uitlegde, waren de reacties heel erg positief. “Dit hebben we nog nooit meegemaakt! Jullie allemaal heel hartelijk bedankt voor wat jullie doen!”

Een vrouw was zichtbaar ontroerd door alles wat ze zag. Met tranen in de ogen zei ze: “Wát een liefde. We spreken elkaars taal niet, maar ik voel me één met jullie. Wat een liefde!” En tegen Ria zei ze: “Wil je mijn diepe, diepe dankbaarheid overbrengen aan iedereen die hier aan het werk is?” Ons werk had haar hart geraakt. Hier werd zichtbaar, dat we niet aan dode stenen werkten, maar aan levende harten.

Op een avond ontmoetten we het Joodse echtpaar Ari Batsie en zijn vrouw Tilde. Ze hebben beide 'Auschwitz' overleefd. Ari zei: “Onze familie, ouders, broers en zussen zijn allemaal verbrand. Tilde en ik hebben de kampen overleefd. Over de kampen kan ik beter niet vertellen, want dan komen meteen de tranen. Maar jullie zijn heel kostbaar voor ons. Jullie geven ons zoveel liefde. We zijn zo blij zulke goede vrienden te hebben. We hebben hele zware tijden gekend. Wij kunnen niet genoeg onze waardering uitdrukken voor wat jullie allemaal doen. Wees ervan overtuigd, dat we jullie zegenen als Joodse gemeenschap. Wij zegenen jullie met geluk, gezondheid, vrede en blijdschap”.

We zongen samen ‘Hine ma tov’ (Zie hoe goed het is als broeders tezamen wonen). “Dat lied geeft nu precies aan wat ik voel”, zei Ari.

Tot slot zegenden wij hen met het lied ‘Hevenoe sjalom’ (Wij zullen je vrede brengen) en ‘Ose sjalom’ (Hij die vrede geeft in de hemel, laat Hem óns vrede geven en heel Israël).

We eindigden met een gebed om vrede voor Jeruzalem in het Russisch. Dit alles maakte een diepe indruk op hen en op ons.

AFSLUITING

Op vrijdag 14 mei rondden we het werk op de begraafplaats af. Tot onze voldoening konden we constateren, dat er in totaal 21 bomen waren geveld, 20 grafstenen weer rechtopgezet en/of gelijmd, vier grote gaten in de muur waren dichtgemetseld, en veel jonge boompjes bij de grafperken waren uitgespit.

Na het uitdiepen van de afvoersloot bleek er nog een verstopping te zitten die met vereende krachten alsnog werd verholpen. Het water begon te stromen en kon weer weglopen. De directeur van Chesed vond het prachtig. “Dit heet voortaan het Hollandkanaal”, zei hij. Het eerste gedeelte van de immens grote begraafplaats had een totaal ander aanzicht gekregen.

Als dank nodigde ‘Chesed’ de groep werkers uit voor een sabbatsmaaltijd. Yuditha, die Engels sprak, bedankte ons namens ‘Chesed’ héél, héél hartelijk voor alles wat we hadden gedaan. Wij op onze beurt bedankten hèn, dat wij op hun begraafplaats mochten werken. Daarna zongen we samen uit ons liedbundeltje met Hebreeuwse en Russische liederen. Daarin verstonden we elkaar. Het was hartverwarmend! We kijken terug op een fantastische tijd!

TINEKE ARENTZE

DE WERKWEEK OP DE JOODSE BEGRAAFPLAATSEN

EINDHOVEN EN OSS

In de zomer van 2010 is er gewerkt op de Joodse begraafplaatsen in Eindhoven en Oss. In beide plaatsen werkten we daar op verzoek van de plaatselijke Joodse gemeente.

Op beide begraafplaatsen is veel werk verzet; tientallen stenen werden schoon-gespoten en de letters weer zwart gemaakt. Daarbij zijn gebroken grafstenen gelijmd en weer rechtop gezet.

In Eindhoven was de grootste klus de afbraak van een grote houten stacaravan op een ijzeren onderstel die op het terrein stond (daar had jarenlang iemand in gewoond om de begraafplaats te beschermen voor vandalisme), terwijl in Oss een hele boom moest worden verwijderd die dwars door een graf heen was opgeschoten, met alle verwoestende gevolgen voor die steen.

VRIJWILLIGERS

We zijn dankbaar voor de grote groep vrijwilligers die met ons mee heeft gedaan. In totaal wel zo'n 110 mensen, die één tot vijf dagen hebben meegewerkt. Er was zelfs een goede respons vanuit de kerken in Eindhoven en we mochten bovendien gebruik maken van de heel dichtbij gelegen Baptistenkerk, om daar in de hal onze geestelijke toerusting te houden en de lunch te gebruiken.

Dankbaar zijn wij tevens dat er in Eindhoven een regionaal werkgroepje is ontstaan dat, na ons vertrek, verder is gegaan met het onderhoud aan deze begraafplaats.

RABBIJN LODY VAN DE KAMP

Een jaarlijks hoogtepunt van de werkweek in de kampeerboerderij, waar een groot deel van de vrijwilligers die week verblijft, is een avond met een Joodse spreker. Dit keer was dat rabbijn Lody van de Kamp. Hij begon met "De Joodse Gemeenschap in heel Nederland bewondert het werk van Boete & Verzoening; waar ik ook kom

in Nederland, ik hoor steeds: ‘Onze begraafplaats wordt opgeknapt door mensen van Boete & Verzoening’.....”

De rabbijn vertelde vervolgens over het antisemitisme de eeuwen door, en ook over zijn eigen ervaringen hiermee in de tegenwoordige tijd. De conclusie van zijn betoog was toch wel dat er een grote kloof is ontstaan tussen Joden en christenen.

Op de vraag van Kees Sybrandi tijdens de discussie: “Hoe moeten we verder gaan op de weg van verzoening?” antwoordde hij: “Zoals ú bezig bent. Er is geen betere weg dan deze! Joodse begraafplaatsen staan voor álles waar het Jodendom voor staat. Wij geloven in de wederopstanding. Begraafplaatsen moeten in stand blijven. We moeten er niet aan denken, dat de Joodse bevolking zo klein is geworden dat Joodse begraafplaatsen die er verwaarloosd uitzien, geruimd gaan worden. Door dit herstelwerk te doen bent u bezig met een heilige taak.”

Aan het eind van de avond reikte Kees rabbijn Van de Kamp een oorkonde aan met de schuldbelijdenis van ons als christenen ten aanzien van de Joden en zei: ”Met deze woorden willen we onze daden van verootmoediging onderstrepen”.

De rabbijn reageerde: “Nu is het u toch gelukt om mij stil te krijgen.....” en hij omarmde Kees uitgebreid.

De groep deed de rabbijn uitgeleide onder het zingen van Israëli-sche liederen. Terwijl ze naar zijn auto liepen zei hij tegen Kees: “Dit is toch wel een héél bijzondere groep mensen!”

DE BEGRAAFPLAATS

Een man van de Joodse gemeente in Oss kwam iedere dag op de begraafplaats kijken. Hij vond het prachtig en genoot van wat hij ons zag doen.

In Eindhoven werkten twee mannen van de Joodse gemeente de hele week mee op de begraafplaats, omdat er aanwijzingen gegeven moesten worden voor de afbraak van de grote stacaravan en hoe we daarna die ruimte moesten inrichten.

Ze waren aan het eind van de week zichtbaar ontroerd. Hun vertegenwoordiger sprak de groep werkers toe bij het afscheid en met tranen in de ogen zei hij: “Toen ik vannacht om vier uur wakker werd en de slaap niet meer kon vatten, dacht ik na over de afgelopen week. Wat is die voorbij gevlogen! Ik vroeg me af: Wat zijn dit voor mensen die zó betrokken zijn op het Jodendom? Ik ben gaan zoeken in het Nieuwe Testament om te ontdekken, wat uw drijfveer is. Ik vond deze tekst in Mattheüs: ‘Heb uw naaste lief als uzelf.....’. In deze woorden vond ik uw motivatie om dit werk te doen. Wij zijn u héél, héél erg dankbaar, dat u dit fantastische werk hebt gedaan. Ik zou een woord willen gebruiken in de overtreffende trap, maar ik kan het niet in woorden uitdrukken.”

Na deze woorden zegende hij ons met het ‘Sjema Israël’ (Hoor, Israël, onze God is Eén) .....

Daarop zette onze werkleider Piet Luijten het lied ‘Ose shalom’ in (Hij die vrede geeft in de hemel, laat Hem óns vrede geven en heel Israël).

Een andere spreker van de Joodse Gemeente zei, terwijl de tranen over zijn wangen liepen, “Het is lang geleden, dat ik zó veel goede mensen bij elkaar heb gezien. Toen jij begon te zingen,” zo zei hij tegen Piet, “ging het hier (en hij wees op zijn borst) bij mij naar binnen, en dat gaat er nooit meer uit!”

WOUT BOUWMAN

WACHTLOPEN ROND DE PRIVÉWONING VAN OPPERRABBIJN JACOBS

Klaas Kwakman is lid van de RK-kerk in Amersfoort en al jarenlang als vrijwilliger werkzaam bij onze stichting Boete & Verzoening. Hij heeft het onderstaande geschreven nadat bij rabbijn Jacobs o.a. een ruit was ingegooid.

Eind 2010 werden we in Amersfoort opgeschrikt door aanvallen op de persoonlijke levenssfeer van Opperrabbin Binyomin Jacobs

vanwege zijn publieke religieuze functie. En omdat zijn woning zich bevindt in het postcodegebied van onze Rooms-Katholieke kerk, hebben we hem als kerkelijke gemeente een brief geschreven waarin we stelling namen tegen deze afschuwelijke daden van mensen. Tevens hebben we voor-beden gehouden in onze eucharistievieringen en een oproep gedaan aan de gelovigen die in dié buurt wonen, om alert te zijn op daden van agressie. Tijdens die week kwam óók het verzoek van ds. Kees Sybrandi (*verstuurd aan alle kerken in Amersfoort*) om hier aandacht aan te besteden.

Ben Kok (*een andere Amersfoortse vrijwilliger van B&V*) en ik zijn toen begonnen om 's avonds rond de woning biddend wacht te gaan lopen. Via relaties van Kees Sybrandi ontstond er intussen in de protestantse Adventskerk een werkgroep, die zich "Vriendenwacht" noemde en ging deelnemen aan deze vorm van wachtlopen. Dhr. Ernst van der Pols heeft zich daarvoor sterk gemaakt; hij stelde een wachtloopschema samen voor de donkere maanden tot en met Pasen 2011. In dat wachtlopen wisten we ons beschermd door de Goddelijke lijfwacht en was ons wachtwoord Psalm 56:10 (*Dan zullen mijn vijanden terugwijken ten dage dat ik roep; dit weet ik: dat God met mij is.*)

Ondanks dat de rabbijn temidden van veel buitenlandse buurtgenoten woont, is het altijd rustig gebleven. De politie heeft na de agressieve daad twee camera's aan de gevel van de woning aangebracht; ook dát heeft bijgedragen aan de rust in de straat.

Voor de woning van de rabbijn hebben wij de volgende zegen uitgesproken: ***Dat uw huis een prachtige verzamelplaats voor vrede moge zijn, waar kalmte en rust heerst en waar liefde zal wonen. Dan zullen voldoening en vreugde elkaar ontmoeten met zegen en succes. Onder de schaduw van uw plafond zal op elke plek de stem van Thora schallen en elke hoek zal doordrenkt zijn van de Goddelijke aanwezigheid.***

KLAAS KWAKMAN

IN MEMORIAM

In 2009 zijn twee gewaardeerde leden van onze commissie voor aanbeveling en advies overleden.

Op 31 maart 2010 overleed **DS. A.J. DONDORP** te Den Haag. In zijn gemeente, de Pax Christi kerk te Den Haag, heeft hij in 1986 met een aantal catechisanten de Joodse begraafplaats in Katwijk aan de Rijn opgeknapt. Hij voelde zich zeer verwant met ons werk en wij zijn dankbaar voor de contacten die we als stichting Boete en Verzoening met hem en zijn vrouw mochten hebben.

Tijdens de dankdienst voor zijn leven is gezongen Psalm 90 : 2

*Laat, Heer, uw volk uw daden zien en leven
en laat uw glans hun kinderen omgeven.*

Zie op ons neer met vriendelijke ogen.

O God, bescherm ons in ons onvermogen.

*Bevestig wat de hand heeft opgevat,
het werk van onze hand, bevestig dat.*

Op 10 juni 2010 overleed **DS. J.D. WUISTER** te Schiedam. Jaarlijks bracht ds. Wuister het bestuur van Boete & Verzoening op de hoogte van de advertentie, die hij altijd rond de 16e juli in een plaatselijke krant plaatste voor een in WOII vermoord Joods klasgenootje. Deze jongen overleed op 16 juli in Sobibor. Onderaan de advertentie schreef ds. Wuister altijd:

*“Ter nagedachtenis aan mijn schoolvriendje,
maar ook plaatsvervangend voor mijn volk en Kerk”*

We missen in ds. Wuister iemand die hart voor het Joodse volk had en we zijn ook dankbaar voor zijn betrokkenheid bij het werk van Boete & Verzoening.

AAFKE STOPPELS

WERKGROEP MOLUKKEN EN VERZOEK VANUIT PAPUA (NIEUW GUINEA)

* MOLUKKEN

Ongeveer vijf jaar geleden was er een Molukse voorganger uit Nederland als spreker uitgenodigd op een conferentie in Ambon. Aan het einde van die conferentie kwamen er een paar voorgangers van de Molukken naar hem toe met de vraag: “Zou je de volgende keer een paar witte mensen uit Nederland mee kunnen brengen, want de Heer heeft ons laten zien dat er nog verzoening moet komen tussen Nederland en de Molukken”.

Op datzelfde ogenblik riep de Heer hier in Nederland een andere Molukse man voor het ambt der verzoening en wel op drie gebieden:

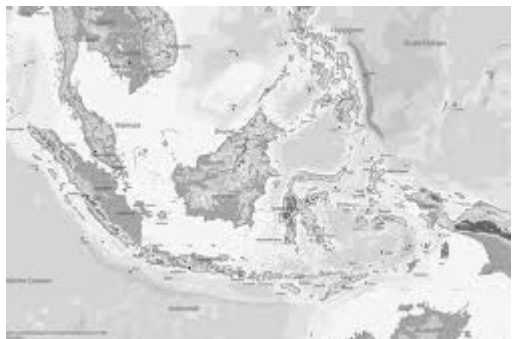
- a. Verzoening tussen de Molukken en Nederland.
- b. Verzoening tussen Molukkers en Nederlanders in Nederland.
- c. Verzoening tussen de verschillende groepen Molukkers in Nederland.

Toen deze twee Molukse mannen van elkaar hoorden wat de Heer aan het doen was, werd er in het Huis van Gebed in Utrecht een vergadering belegd waarbij ook Boete & Verzoening werd uitgenodigd.

Meerdere ontmoetingen volgden, want met name de punten a. en b. liggen duidelijk binnen het doelgebied van B&V.

Met elkaar kwamen we tot de vorming van een werkgroep, waarin we intussen vele uren van gebed en gesprek achter de rug hebben.

Maar dat niet alleen; er werden ook reizen ondernomen door onze Molukse vrienden om contacten te leggen op de Molukken. U kunt zich voorstellen dat dit niet altijd eenvoudig was; steeds was weer geloof en volharding nodig om tot resultaat te komen.

Dat resultaat is er inmiddels in de vorm van een interkerkelijke gebedsgroep die wekelijks in Ambon met zo'n 40 mensen bij elkaar komt om te bidden en om, op Gods tijd, een verzoeningsreis voor te bereiden. Ook vanaf Nederlandse kant wordt daarover meegebeden en gepraat.

* PAPUA

Dan was er in 2010 ook een gesprek met ds. Marthen Su uit Papua (voormalig Nederlands Nieuw Guinea). Hij was specifiek naar Nederland gekomen, om te zien of hier mensen zijn die bereidheid hebben om naar Papua toe te komen voor verzoening.

Via via was hij op het spoor van Boete & Verzoening gekomen en ten huize van een hier verblijvende zendeling kwam het tot een gesprek van hart tot hart tussen hem en mij.

Het liefst zou hij ons meenemen op een verzoeningsreis door heel Papua in het vaste geloof dat de Heer zal voorzien in alle middelen die daarvoor nodig zijn.

Ook in ons bestuur hebben we hierover verder gebeden en gepraat, o.a. met mensen die langer en beter met alle aspecten van de zaak van Papua op de hoogte zijn. Daaruit bleek dat er meer haken en ogen aan dit project vast zitten dan we in eerste instantie hadden gedacht.

Maar de uitnodiging kunnen we ook niet zomaar naast ons neer leggen; we hebben Gods leiding dringend nodig om te weten het hoe, wat en wanneer van zo'n reis.

WOUT BOUWMAN

JAARREKENING 2010

van de Stichting Boete en Verzoening.

BALANS PER 31 DECEMBER

Bedragen in euro's

<u>Activa:</u>	2010	2009
Inventaris	1	1
Voorraad boekjes *)	6500	8001
Liquide middelen:		
Rabobank	6076	1019
Sparrek. Rabo	4583	4500
ING	2574	3137
Sparrek ING	2049	537
Kas	<u>45</u>	<u>22</u>
	21828	17217
	=====	=====

Passiva:

Eigen vermogen **)	21197	7000
Leningen o/g	0	10000
Vooruitontv. gift werkweek 2011	<u>631</u>	gift ww 2010 <u>217</u>
	21828	17217
	=====	=====

*) Aantal boekjes per 01-01-2010 = 4000 x € 2 = 8000
Aantal boekjes per 31-12-2010 = 3000 x € 2 + 50 x € 10 = 6500

**)

Saldo 01-01-2010	7000
Voorraad boeken	- 1501
Saldo baten en lasten	<u>15698</u>
Saldo 31-12-2010	21197
	=====

Er is geen accountantscontrole toegepast.

BATEN EN LASTEN

<u>Inkomsten:</u>	2010		2009	
Algemene giften	7883		7513	
Giften Uzhgorod	11553		51	
In 2009 ontv. gift voor ww 2010	217	in '08 voor ww '09	155	
Boekenfonds	20478		7390	
Giften t.b.v. werkweek 2010	3133	voor ww '09	5090	
Rente bank	96		14	
Divers: voor muur Synagoge Arnhem	<u>117</u>	voor Cheider	<u>500</u>	
		43477		20713
		=====		=====
<u>Uitgaven:</u>				
Kantoorkosten	2448		152	
Aankoop boekjes voor verkoop	1264		10	
Portokosten	<u>458</u>	4170	<u>573</u>	735
Bestuurskosten	228	228	530	530
Productiekosten boekje Suriname	0		37045	
Portokosten boekje Suriname	0		161	
Prod. kosten Hebreeuwse vertaling	688	688	0	
Voorraad boeken	0		<u>- 8000</u>	29206
Cheider Amsterdam	550	550	1331	1331
Project Uzhgorod 2010	14358			
Werkweek 2010	5376		ww 2009 7417	
Vooruitbetaald voor ww 2011	<u>675</u>	20409	voor ww '10 1250	8667
Jaarverslagen/nieuwsbrieven	848		326	
Accountantskosten	0		25	
Contributie Kamer van Koophandel	26		26	
Bankkosten	254		224	
Giften aan andere instellingen	439		242	
Kosten site	<u>167</u>	<u>1734</u>	<u>35</u>	<u>877</u>
		27779		41346
		=====		=====
Recapitulatie:				
Inkomsten		43477		20713
Uitgaven		27779		41346
Saldo		15698		- 20633
		=====		=====

Er is geen accountantscontrole toegepast.

COMMISSIE VAN AANBEVELING EN ADVIES

Dhr. J.U. Abma	Putten
Ds. L.W.G. Blokhuis	Apeldoorn
Ds. S.L. van Deventer	Aalsmeer
Ds. A. van der Deijl	Arnhem
Ds. G.J.D.C. Loor	Heerenveen
Ds. en mw. Meijnen	Haarlem
Ds. R.J. Perk	Nijverdal
Ds. H. Poot	Oosternieland
Ds. W.M. van Schuijlenburg	Sneek
Ds. C. Snoei	Veenendaal
Dhr. Chr. Steijn	Voorthuizen
Ds. E.J. Westerman	Aalsmeer
Ds. T.J. Wever	Rutten